

odborné vědění o Vojvodovu (jak se během setkání nejnápadněji ukázalo při doplňování údajů k fotografiím z Vojvodova). V odborných publikacích, v dokumentárním filmu a zvláště pak během setkání, jakým bylo toto, ožívá „duch“ vojvodovského společenství, sice již fakticky dávno zaniklého, stále však ovlivňujícího myšlení a jednání jeho příslušníků. Na akci, jakou bylo Vojvodovské setkání, si také můžeme uvědomit, v čem spočívá síla antropologie – v hlubokém (odborném) porozumění fungování společenství lidí, kteří si udržovali specifickou identitu v cizině a na své vojvodovské kořeny nezapomněli ani více než šest desítek let po reemigraci.

Jitka Zalabáková

Konference Slezský protestantismus v 16. – 19. století a jeho kulturní dědictví Praha, 1. března 2013

První březnový den Praha, respektive Fakulta humanitních studií UK hostila mezinárodní konferenci věnovanou silně opomíjenému tématu slezských dějin, konkrétně vývoji tamního luterství, a péči o jeho kulturní dědictví, které charakterizuje i zápis svídnického a javorského evangelického kostela na seznam památek světového dědictví spravovaný UNESCO. Nevýhodou Slezska je, že přestalo existovat jako samostatný státní útvar, rozdělily si je mezi sebe Polsko (původně Německo) a Česká republika, zpretrhány byly rovněž vazby na Rakousko – a z Varšavy, Prahy, Berlína nebo Vídně je „příliš daleko“ do Vratislavi, neřkuli menších slezských měst. Slezská tematika tak přes svoji

bohatost a zajímavost zůstává spíše regionální záležitostí, která nepoutá dostatečnou pozornost. Nejen vzhledem k tématu konference by si ji přitom rozhodně zasloužila: slezská protireformace byla mnohem slabší a kratší, než tomu bylo v jiných částech habsburské monarchie (s výjimkou Uher), což podmínilo i to, že luterství na Těšínsku bylo v 18. – 20. století vůbec nejpočetnější v celé „předlitavské“ části monarchie, a dodnes si slezské evangelictví uchovalo specifické rysy.

Nejsou-li doposud slezské dějiny standardní součástí historického povědomí a výzkumu v „nástupnických“ zemích, mohou být naopak věčným předmětem mezinárodní spolupráce (vzpomeňme ostatně na zdařilou výstavu o slezském umění středověku a raného novověku, kterou spolupřipádala Národní galerie v roce 2007) a podpory ze strany Evropské unie. Právě mezinárodní výzkumný projekt *Men and Books* umožnil konání pražské konference, i když s sebou nesl zároveň jistá omezení či spíše „schizofreničnost“. „Průchodnost“ projektu přes všechna úskalí evropské (akademické) byrokracie umožnila jeho faktická dvojkolejnost, zaměření jednak na konkrétní, v daném případě hlavně restaurátorský orientovaný výzkum svídnického evangelického archivu, a za druhé na širší historický a uměleckohistorický kontext jeho vzniku a dalších osudů. Projektu se proto účastní devět institucí z Polska, Rakouska a České republiky, z nichž zhruba polovina náleží spíše do oblastí aplikovaných přírodních věd, a tomu odpovídalo také složení referujících.

V „přírodovědně-restaurátorské“ části konference byly na konkrétním archivním materiálu řešeny otázky boje proti jednomu z nejzhoubnějších likvidátorů archiválií,

mnohačetné říši hub, proti nimž bylo (i ve Svídnicí) v minulosti zasahováno prostřednictvím ethylenoxidu. Jeho používání kvůli vysoké jedovatosti Evropská unie (dočasně) zakázala, projekt si proto klade za cíl určit účinnost, perzistenci i hygienicko-toxikologické aspekty tohoto typu ochrany písemných pramenů minulosti a vytvořit všeobecně použitelnou metodiku pro konzervátorské využití ethylenoxidu, které bude znovu povoleno od září 2013. Svídnický evangelický archiv byl jako prubiřský kámen zvolen v podstatě náhodou, protože obsahuje širokou paletu různých typů dokumentů a knih, díky použitým nedestruktivním technikám na tom však jednoznačně vydělá – „vedlejším produktem“ bude samozřejmě komplexní restaurace pro výzkum použitých vzorků archiválií.

Historickou a uměleckohistorickou část projektu, na konferenci obohacenou rovněž o externí referáty, lze z pochopitelných důvodů označit za tematicky mnohem širší. Na konferenci zazněly mimo jiné referáty o hudební historii svídnického evangelického sboru (Stephan Aderhold), Šporkově nákupu knihovny zesnulého svídnického luterského duchovního (Hedvika Kuchařová), složitém soužití evangelíků a státem protežovaných římských katolíků v Těšíně v první polovině 18. století (Veronika Chmelařová) nebo o komparativním studiu

evangelických kostelních staveb v jednotlivých částech habsburské monarchie (Zdeněk R. Nešpor & Blanka Altová). Tematická šíře projektu *Men and Books*, natož celé problematiky slezského evangelictví raného novověku a 19. a 20. století v komparativní perspektivě tím ovšem v žádném případě nebyla vyčerpána a lze snad doufat, že se v brzké době dočkáme také dalších zajímavých zjištění.

Přestože se pražské konference o slezském protestantismu a jeho kulturním dědictví zúčastnilo 13 badatelů ze čtyř zemí a přestože přinesla řadu nových poznatků, z nichž mnohé mají širokou mezinárodní relevanci jak v oblasti akademického výzkumu, tak restaurátorství a ochrany kulturního dědictví, nelze se ubránit jistému zklamání. Tím, že jednacím jazyky konference byla výlučně angličtina a němčina, přilákala zjevně mnohem menší pozornost českých badatelů, archivářů a restaurátorů, než by si zasloužila. Více než dvacet let po pádu komunistického režimu je toto zjištění poněkud tristní, zůstává nicméně skutečností, že ke „světovosti“ – pro niž je zajisté předpokladem schopnost komunikace v mezinárodně srozumitelných jazycích, stejně jako schopnost aktivně se zapojovat do mezinárodních projektů – má naše odborná scéna dosud daleko.

Zdeněk R. Nešpor